

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
СУДОВА МЕДИЦИНА. МЕДИЧНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

для здобувачів вищої освіти **3** курсу **денної** форми здобуття освіти (**3.10** р.н.)
освітньої програми «**Лабораторна діагностика**»

(назва освітньої програми)

спеціальності «**224** **Технології медичної діагностики та лікування**»

(шифр, назва спеціальності)

галузі знань «**22** **Охорона здоров'я**»

(шифр, назва галузі знань)

для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

ВИКЛАДАЧІ

ДОЛЖИКОВА
Олена Вікторівна

dolzhikova.elena20@gmail.com

БОНДАРЕНКО
Владислав
Вікторович

klinlab@nuph.edu.ua

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра клінічної лабораторної діагностики.

2. Адреса кафедри: м. Харків, вул. Куликівська, 12, 2-й поверх, т. 057-706-30-73.

3. Веб-сайт кафедри: <http://labdiag.nuph.edu.ua/>

4. Інформація про викладачів:

Должикова Олена Вікторівна

Доктор фармацевтичних наук, доцент кафедри клінічної лабораторної діагностики Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – 24 роки, досвід науково-педагогічної діяльності – 24 роки. Читає курси: «Лабораторна діагностика» (для спеціальності «Фармація» укр., англ. мовами), «Клінічна хімія», «Судова медицина. Медичне законодавство», «Вплив лікарських засобів на лабораторні показники». Наукові інтереси: фармакологія, токсикологія, клінічна лабораторна діагностика, клінічна хімія.

Бондаренко Владислав Вікторович

Кандидат медичних наук, доцент кафедри клінічної лабораторної діагностики Національного фармацевтичного університету, доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С. Бокаріуса ХНМУ, лікар судово-медичний експерт вищої кваліфікаційної категорії, правознавець, юрист, фахівець з медичного законодавства. Член Асоціації судових медиків України. Досвід науково-педагогічної діяльності – 21 рік. Читає курси: «Лабораторні дослідження у судовій медицині». Наукові інтереси: судова медицина, медичне правознавство.

5. Консультації : відбуваються згідно графіка консультацій викладачами кафедри згідно розкладу консультацій онлайн.

6. Анотація освітньої компоненти: навчальна дисципліна «Судова медицина. Медичне законодавство» є вибірковою дисципліною для першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 224 Технології медичної діагностики та лікування, ОПП «Лабораторна діагностика». Підсумковий контроль – семестровий залік.

7. Мета викладання освітньої компоненти: метою вивчення навчальної дисципліни «Судова медицина. Медичне законодавство» є формування систематизованих знань про законодавчо-правові та нормативні основи діяльності, комплексна підготовка студентів з метою формування і розвитку їх професійної компетенції у галузі медичного законодавства, спрямована на отримання необхідного обсягу теоретичних медико-правових знань, набуття практичних навичок правозастосування, оволодіння достатнім рівнем правової культури і правосвідомості для збереження балансу взаємин між суб'єктами медичних правовідносин і дотримання прав людини у сфері охорони здоров'я.

8. Компетентності відповідно до освітньої програми:

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК):

- **ЗК 1.** Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності.
- **ЗК 4.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- **ЗК 5.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- **ЗК 6.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- **ЗК 7.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- **ЗК 8.** Навики здійснення безпечної діяльності.
- **ЗК 9.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- **ЗК 10.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- **ЗК 11.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Hard-skills / Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- **ФК 1.** Здатність здійснювати безпечну професійну практичну діяльність згідно з протоколами, рекомендаціями щодо безпеки та діючим законодавством.
- **ФК 7.** Здатність застосовувати навички критичного мислення для конструктивного розв'язання проблем.
- **ФК 9.** Здатність здійснювати організацію та керівництво роботою у межах структурного підрозділу лабораторії на основі вміння управління людськими, матеріальними та інформаційними ресурсами.
- **ФК 10.** Здатність компетентно та професійно взаємодіяти з пацієнтами, колегами, медичними працівниками, іншими фахівцями, застосовуючи різні методи комунікації.

- **ФК 12.** Готовність до безперервного професійного розвитку.

9. Програмні результати навчання (ПРН):

- **ПРН 1.** Проводити підготовку оснащення робочого місця та особисту підготовку до проведення лабораторних досліджень, з дотриманням норм безпеки та персонального захисту, забезпечувати підготовку до дослідження зразків різного походження та їх зберігання.
- **ПРН 6.** Верифікувати результати лабораторних досліджень в клініці внутрішніх хвороб (норма / патологія).
- **ПРН 16.** Виконувати санітарно-гігієнічні дослідження об'єктів довкілля, фізичних і хімічних факторів, антропогенних впливів тощо з підготовкою заключення.

10. Статус освітньої компоненти: вибіркова.

11. Пререквізити освітньої компоненти: «Вступ до фаху (історія медицини)», «Українська мова та культура України», «Філософія», «Англійська мова», «Латинська мова та медична термінологія».

12. Обсяг освітньої компоненти: 3 кредити ЕКТС (90 годин): 30 години аудиторних занять, з них – 6 год. лекцій, 24 год. практичних занять; 60 год. самостійної роботи.

13. Організація навчання:

Формат викладання освітньої компоненти: матеріал освітньої компоненти викладається у формі лекційних та практичних занять.

Зміст освітньої компоненти:

Змістовий модуль 1. Загальні питання правового регулювання та організації охорони здоров'я. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.

Тема 1. Загальні питання правового регулювання та організації охорони здоров'я в Україні.

Загальна характеристика права. Поняття права, його ознаки, джерела, функції. Медичне законодавство та його місце в системі правових знань. Забезпечення державної політики у сфері охорони здоров'я. Основні принципи та завдання охорони здоров'я. Міністерство охорони здоров'я України, його повноваження та функції.

Тема 2. Міжнародне, європейське та національне законодавство з питань права на охорону здоров'я.

Актуальність питань визначення та забезпечення права на охорону здоров'я. Історичні етапи становлення та розвитку права на охорону здоров'я у міжнародному законодавстві. Регламентація права на охорону здоров'я в нормативно-правових актах організацій регіонального рівня. Конституційне визначення права на охорону здоров'я в законодавстві деяких країн світу. Регламентація права на охорону здоров'я в Україні.

Тема 3. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.

Поняття та склад медичних правовідносин. Правовий статус медичних і фармацевтичних працівників: їх права та обов'язки. Порядок проведення атестації лікарів. Підприємництво в медичній галузі. Правові засади здійснення діяльності у галузі народної та нетрадиційної медицини. Права та обов'язки громадян України у сфері охорони здоров'я. Порядок направлення громадян на лікування за кордон. Порядок надання медичної допомоги іноземцям та особам без громадянства, які тимчасово перебувають на території України. Історія становлення правової регламентації медичної діяльності щодо забезпечення прав пацієнта.

Основні права та обов'язки пацієнта.

Тема 4. Правове регулювання трудової діяльності медичних працівників.

Загальна характеристика трудового законодавства. Правовий статус випускників ВМНЗ у період спеціалізації (інтернатури). Трудовий договір та порядок його укладення. Праця медичних працівників. Підстави та порядок припинення трудового договору. Робочий час та його види. Нормування робочого часу для працівників закладів та установ охорони здоров'я. Правове регулювання часу відпочинку. Дисциплінарна відповідальність працівників. Матеріальна відповідальність працівників.

Змістовий модуль 2. Правове регулювання лікарської діяльності.

Тема 5. Правове регулювання надання медичної допомоги. Медичне втручання.

Правовий порядок надання медичної допомоги. Правовий порядок медичного втручання. Медична документація та її значення.

Тема 6. Правове регулювання окремих видів медичної діяльності.

Правові та організаційні основи охорони материнства і дитинства. Донорство крові та її компонентів. Правовий порядок трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людини. Правовий порядок застосування лікарських засобів. Правові та організаційні основи забезпечення громадян психіатричною допомогою. Правовий порядок захисту населення від інфекційних хвороб. Профілактика СНІДу.

Тема 7. Морально-етичні аспекти лікарської діяльності.

Морально-етичні аспекти лікарської етики та деонтології. Лікарська таємниця. Евтаназія. Штучне запліднення та імплантація ембріона. Застосування методів стерилізації. Зміна (корекція) статевої належності. Добровільне штучне переривання вагітності.

Тема 8. Правове регулювання медичних експертиз.

Несприятливі наслідки у медичній практиці, лікарські помилки, нещасні випадки. Порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян. Медико-соціальна експертиза втрати працездатності. Порядок встановлення групи інвалідності. Судово-медична експертиза. Основні засади проведення судово-медичної експертизи у випадках «лікарських справ». Судово-психіатрична експертиза. Інші види експертиз.

Тема 9. Юридична відповідальність медичних працівників за професійно-посадові правопорушення.

Загальні питання юридичної відповідальності медичних працівників. Поняття та види адміністративної відповідальності. Поняття та види цивільно-правової відповідальності. Кримінальна відповідальність медичних працівників. Посадові та професійні злочини медичних працівників.

14. Види та форми контролю:

Види та форми контролю:

Поточний контроль: усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач.

Контроль змістових модулів: перераховуються види контролю (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач тощо)

Форма семестрового контролю: семестровий залік.

Умови допуску до контролю змістових модулів: Для допуску до контролю змістового модуля 1 необхідна наявність мінімальної кількості балів за заняття змістового модулю 1, для допуску до контролю змістового модулю 2 необхідна наявність мінімальної кількості балів за теми (заняття) та контроль змістового модулю 1 та за заняття змістового модулю 2.

Умови допуску до семестрового контролю: Поточний рейтинг більше 60 балів, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти:**Система оцінювання з освітньої компоненти:**

Результати семестрового контролю у формі семестрового заліку оцінюються за 100-бальною, недиференційованою шкалою («зараховано», «не зараховано») та за шкалою ECTS.

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів (% від кількості балів за модуль - для змістових модулів)
Модуль 1	
Змістовий модуль 1: Загальні питання правового регулювання та організації охорони здоров'я. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин. - оцінювання тем (1-4) (робота на заняттях 1-4): робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач); - контроль змістового модуля 1 (складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач)	50 (50 %)
Змістовий модуль 2: Правове регулювання лікарської діяльності. - оцінювання тем (5-9) (робота на заняттях 5-9): робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач); - контроль змістового модуля 2 (складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач)	50 (50 %)
Семестровий контроль з модуля 1	100

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля

16. Політики освітньої компоненти:

Політика щодо академічної доброчесності. Ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ». Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ») згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація

академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ». Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляції). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ».

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення дисципліни:

Обов'язкова література	Судова медицина. Медичне законодавство: у 2 книгах. — Книга 2. Медичне законодавство: правова регламентація лікарської діяльності: підручник (ВНЗ IV р. а.) / М.В. Банчук, В.Ф. Москаленко, Б.В. Михайличенко та ін.; за ред. В.Ф. Москаленка, Б.В. Михайличенка. — 4-е вид., випр. — К.: Медицина, 2017. — 496 с.: табл.
Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кашинцева О.Ю. Медичне право. Наріжні проблеми медичного права : підручник / за ред. С.Г. Стеценка. — Київ : Атака, 2010. 2. Майданик Р.А. Медичне право в системі права України : навчально-практичний посібник / Р.А. Майданик. — Київ : Алерта, 2013. 3. Медико-правовий тлумачний словник / упоряд. І.Я. Сенюта, Х.Я. Терешко, Н.Є. Хлібороб, О.В. Цибак; за ред. І.Я. Сенюти. — Львів : Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2010. 4. Медичне право України : навч. посіб. / [укладач Котуха О.С.]. — Львів : Видавництво Львівська комерційна академія, 2014. 5. Охорона здоров'я в Україні : організація та законодавче забезпечення / І.А. Голованова, В.П. Лисак, В.М. Пашков [та ін.]; за заг. ред. В.П. Лисак [та ін.]. — Київ : МОРІОН, 2014. 6. Стеценко С.Г. Медичне право України (реалізація та захист прав пацієнтів) : монографія / С.Г. Стеценко, В.О. Галай — Київ : Атіка, 2010. — 168 с. 7. Сучасне українське медичне право : монографія / За заг.ред. С.Г. Стеценка. — Київ : Атіка, 2010. — 496 с. 8. Чеховська І. В. Адміністративно-правовий механізм забезпечення охорони здоров'я сімей в Україні / І. В. Чеховська // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. — 2012. — № 2 (49). — С. 88 – 94. 9. Andre den Exter. Human Rights and Biomedicine. Antwerpen. — Apeldorn, Portland, 2010. 10. Byrne I., Ezer T., Cohen J., Overall J., Senyuta I. Human Rights in Patient Care: A Practitioner Guide / Under scientific editing of Senyuta I. — L'viv: LOBF Publishing House «Medicine and Law», 2012. 11. Charles Foster. Medical Law : A Very Short Introduction. — Oxford: Oxford University Press, 2013. 12. Alghrani A., Bennett R., Ost S. Bioethics, Medicine and the Criminal Law: The Chriminal Law and Bioethical Conflict: Walking the Tightrope. — Cambridge : Cambridge University Press, 2012.
Актуальні електронні інформаційні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. http://www.library@nuph.edu.ua — бібліотека Харківського національного фармацевтичного університету. 2. http://www.kh.med.bibc@ukr.net — Харківська державна медична бібліотека.

<p>(журнали, сайти тощо) для поглибленого вивчення освітньої компоненти</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. http://www.korolenko.kharkov.com — Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. 4. www.emed.org.ua — медична література. 5. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 № 2801-ХІІ. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2801-12. 6. <u>Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення</u> : Закон України від 19.10.2017 № 2168-VIII. URL : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2168-19. 7. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1023-12/print1394382702105452 8. Міжнародні керівні принципи етики для біомедичних досліджень на людині / Рада міжнародних організацій медичних наук, 2002 р. URL: http://www.fhi.org/training/fr/retc/pdf_files/cioms.pdf 9. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80. 10. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. 2341-III. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14. 11. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2297-17 12. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-17 13. <u>Про екстрену медичну допомогу</u> : Закон України від 05.07.2012 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5081-17. 14. МЕДИЧНЕ ПРАВО ЧАСТИНА І. Електронний посібник. – URL: http://192.162.132.48:5000/MyWeb/manual/pravoznavstvo/meduchne_pravo_I_chastuna/3/3.htm#r1. 15. МЕДИЧНЕ ПРАВО ЧАСТИНА ІІ. Електронний посібник. – URL: http://192.162.132.48:5000/MyWeb/manual/pravoznavstvo/meduchne_pravo_II_chastuna/zmist/zmist.htm 16. Сайт кафедри Клінічної лабораторної діагностики <u>Дистанційне навчання</u> https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=3105
<p>Система дистанційного навчання Moodle</p>	<p>https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=1452</p>

18. Матеріально-технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти: комп'ютери для тестування, пристрій мультимедійний, екран.